

Mavzu: Bo'lim yuzasidan mustahkamlash

*Aa Buyuk Ipak yōli Sharq
va G'arbni boḡladi.*

Buyuk Ipak
yo'li

LUG'AT

Buyuk Ipak yo'li tarixdagi eng mashhur savdo yo'lidir.

Buyuk Ipak yo'li miloddan avvalgi II asrdan qariyb XV asrgacha faoliyat ko'rsatgan.

“Buyuk Ipak yo'li” nomi o'sha davrlarda G'arb mamlakatlari uchun qimmatbaho bo'lgan mahsulot – ipak bilan bog'liq.

1-mashq. Nuqtalar o'rniga **h** va **x** undoshlaridan mosini qo'yib, gaplarni ko'chiring.

1. Sayo...at davomida do'stlarim bilan birgalikda qiziqarli ...arita chizishga kirishdik.
2. Sayohat tari...imizni yanada ya...shi bilib olishimizga katta yordam berdi.
3. Tari...iy obidalarni asrab-avaylash har birimizning muqad-das burchimizdir.
4. Mehmonlarni milliy urf-odatlarimizga ko'ra izzat-...urmat bilan kutib oldik.
5. Qadimiy qal'aning ma...obatli devorlarini ko'rib, barchamiz ...ayratda qoldik.⁵

1. *O'rne, tilagi, mashq* so'zlaridan qaysi biri tovush tushishiga misol bo'la oladi?
2. Undoshlar talaffuzi va imlosi haqida nimalarni bilasiz?
3. *X* va *h* undoshlarining talaffuzi va imlosida qanday farq bor?

2-mashq. Berilgan otlardagi harflarning o'rnini almashtirib, yangi so'z hosil qiling.

Namuna: *hosil* – *sohil*.

hosil

tizza

nahor

naqd¹

o'zak

kalit

- Hosil bo'lgan so'zlar qaysi turkumga oidligini ayting.

3-mashq. Matnni husnixat bilan ko'chiring.

Chirchiq daryosi vodiysidagi tog'oldi tekisliklarida bunyod bo'lgan Toshkent shahri juda qulay tabiiy muhitga ega. Toshkentni Chirchiq daryosi suv bilan ta'minlab turadi. Shahardan oqib o'tuvchi Qorasuv, Salor, Kaykovus, Qoraqamish, Shayxontohur, Rohat, Oqqo'rg'on, Anhor kabi ariq va kanallarning hammasi Chirchiq daryosidan boshlanadi.

- So'zlar nima uchun bosh harf bilan yozilganini tushuntiring.
- Atoqli otlarning tagiga chizing.

4-mashq. “Bo‘lishi mumkin emas” intellektual o‘yini.
Matndan bo‘lishi mumkin bo‘lmagan voqealar ifodalangan jumla yoki gapni toping.

Dushanba dam olish kuni bo‘lgani uchun Olim maktabga bormadi.

U singlisi Vazira bilan hayvonot bog‘iga bordi.

Ular hayvonot bog‘ida suvda suzib yurgan sherni, qafasda sayrayotgan baliqlarni va kattakon vahshiy bulbulni tomosha qilishdi.

Toshbaqa qushday yengil uchib, bulutlar orasida sayr qildi.

Bo‘lishi mumkin.

Dushanba kuni maktabga bormagan Olim va uning singlisi kunni quvnoq va mazmunli o‘tkazishdi.

Bo‘lishi mumkin emas.

5-mashq. O‘qing. Nuqtalar o‘rniga qo‘shimchalardan mosini qo‘yib, matnni ko‘chiring.

Baliqlar xotirasi bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, juda ko‘p baliqlar bir necha oydan bir necha yilgacha bo‘lgan ma‘lumotni esda saql...(a, o)vchi bo‘lar ekan. Masalan, kanal laqqachasi o‘ziga yemish berib yurgan odamning ovozi 5 yildan keyin ham esla...(-gan, -kan, -qan)i yoki tillarang tovonbaliq³ o‘ziga yemish beriladigan idishni bir yildan keyin ham tani...(-qan, -gan, -kan)i olimlar tomonidan qayd etilgan. Ammo baliqlar o‘ta ziyrak bo‘lib, xavfli xo‘raklarni eslab qolishadi, och bo‘lsa ham xo‘rak...(-ka, -ga) yaqinlashmaydi.

- Qanday baliq turlarini bilasiz?

